

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie **J. S.**,
oskarżonego z art.200 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 12 czerwca 2024 r.,
skargi obrońcy oskarżonego na wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 31 stycznia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 537/23,
uchylający wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku
z dnia 8 marca 2023 r., sygn. akt III K 2301/20,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania skargowego obciążyć oskarżonego.**

UZASADNIENIE

J. S. został oskarżony o to, że w nocy z 31.12.2018 r. na 1.01.2019 r. w B. przy ul. [...], dopuścił się wobec małoletniej poniżej lat 15, N. R. innych czynności seksualnych poprzez całowanie w szyję i po twarzy, dotykania ciała pokrzywdzonej,

a także włożenia palca w pochwę pokrzywdzonej tj. o przestępstwo z art. 200 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 8 marca 2023 r., sygn. akt III K 2301/20, oskarżonego uniewinniono od popełnienia zarzucanego mu występk.

Od tego wyroku apelację wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, który – podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wydanego orzeczenia (art. 7 k.p.k.) oraz naruszenia prawa materialnego (art. 200 § 1 k.k.) – wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi *meriti*.

Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł również prokurator, który – podnosząc zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia oraz obrazy prawa procesowego, która miała wpływ na treść orzeczenia (art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.) – wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 31 stycznia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 537/23, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony skargą obrońcy oskarżonego, który podniósł zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 437 § 2 k.p.k. w związku z art. 454 § 1 k.p.k. mającego wpływ na treść orzeczenia, polegającego na uchyleniu przez Sąd Okręgowy w Białymstoku zaskarżonego apelacją Prokuratury oraz pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku III Wydział Karny z dnia 8 marca 2023 roku sygn. akt III K 2301/20, w całości i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania wskazując na przychylenie się do zarzutów odwołujących się co do obrazy przepisów postępowania, a mianowicie art. 7 oraz 410 k.p.k. i uznając, iż Sąd Rejonowy dopuścił się uchybienia przepisom postępowania w zakresie oceny dowodów co skutkować zdaniem Sądu Odwoławczego miało dokonaniem błędnych

ustaleń faktycznych przez Sąd Rejonowy w Białymstoku, które to miały wpływ na treść orzeczenia, co winno skutkować uchyleniem orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania – podczas gdy nie zostały wypełnione przesłanki art. 437 § 2 k.p.k., a mianowicie Sąd Okręgowy w Białymstoku, powołując się na przesłankę mającą mieć oparcie w art. 454 § 1 k.p.k., nie wykazał jaki skutek faktycznie upatruje w uchyleniu wyroku, a także jaki dalszy tok działania winien zostać podjęty przez Sąd I instancji, ponadto pomimo wskazania na uchybienia Sadu Rejonowego, nie dokonuje kontroli stwierdzonego uchybienia pod kątem ustalenia, czy gdyby do takowego nie doszło, to czy mógłby zapaść wyrok skazujący – tym samym Sąd Okręgowy w Białymstoku uwypukla, iż Sąd ponownie rozpoznających sprawę winien „ustrzec się od błędów procesowych” (nie precyzując dokładnie w jakim zakresie) oraz bez wskazania jaki to ma osiągnąć skutek, a także czy może mieć to wpływ na skazanie oskarżonego.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu autor skargi wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 31 stycznia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 537/23 i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wniósł o oddalenie skargi oraz zasądzenie od oskarżonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga nie jest zasadna.

Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 437 § 2 zd. II k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Z powiązania treści tego przepisu z art. 539a § 3 k.p.k., w którym wskazano podstawy skargi, jednoznacznie wynika, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego, ogranicza się do badania, czy w sprawie – na etapie postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji – zachodzi tzw.

bezwzględna przyczyna odwoławcza albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2019 r., III KS 34/18, Prok. i Pr.-wkł. 2019/7-8/27*). Sąd Najwyższy nie może więc oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy do wydania określonego rodzaju orzeczenia. Nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania orzeczenia kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r., V KS 15/18, LEX nr 2515959; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2020 r., II KS 16/20, LEX nr 3093484; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2020 r., I KS 8/20, LEX nr 3177866*). Co do zasady nie jest też rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów Rozdz. 55a Kodeksu postępowania karnego analizować pod względem merytorycznym jakość weryfikacji oceny materiału dowodowego w perspektywie szczegółowych zagadnień akcentowanych na tej płaszczyźnie przez obrońcę oskarżonego. Przeciwnie stanowisko pozostawałoby w sprzeczności z podstawami skargi, określonymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz *ratio legis* tej instytucji.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, że Sąd drugiej instancji dokonał szczegółowej weryfikacji zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, akcentując dowody, które wskazywały na stan bezradności pokrzywdzonej w momencie zdarzenia, wynikający z upojenia alkoholowego, co nakazywało rozważyć, czy zachowanie oskarżonego nie wyczerpywało znamion czynu zabronionego określonego w art. 198 k.k. Ponadto wskazał na wadliwą wykładnię znamion strony podmiotowej występku określonego w art. 200 § 1 k.k., polegającą

na przyjęciu, że przestępstwo to można popełnić wyłącznie w zamiarze bezpośrednim. Stwierdzone uchybienia Sądu *meriti* doprowadziły Sąd odwoławczy do przekonania, że w sprawie zachodzą podstawy do skazania, co wobec treści wyroku Sądu pierwszej instancji, aktualizowało na etapie postępowania apelacyjnego określoną w art. 454 § 1 k.p.k. regułę *ne peius*. Wbrew zatem temu, co podnosi obrońca oskarżonego Sąd *ad quem* przedstawił obszerną argumentację wskazującą na powody wydania orzeczenia kasatoryjnego na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k., a jego rozważań nie można uznać za „polemiczne”, jak się wskazuje w skardze, nie tylko z uwagi na oczywistą rolę procesową, uprawniającą do zmiany oceny dowodów i czynienia własnych ustaleń faktycznych, ale także zawartość merytoryczną części motywacyjnej wyroku. W sprawie nie doszło zatem do obrazy art. 437 § 2 k.p.k.

Jedynie na koniec, na marginesie wolno zauważyć, że uregulowany w art. 28 § 1 k.k. błąd co do znamion czynu zabronionego wyłącza winę w odniesieniu do występków nieumyślnych. W zakresie przestępstw umyślnych istotny błąd co do znamion, nawet nieusprawiedliwiony, jednak występujący w psychice sprawcy, prowadzi do wyłączenia umyślności, albowiem wobec braku świadomości realizacji kompletu znamion czynu zabronionego, nie można mówić o prawidłowo ukształtowanej woli jego popełnienia. Oczywiście jest bowiem to, że nie można twierdzić, że sprawca chciał lub godził się na coś, z czego nie zdawał sobie sprawy. To zatem z samej istoty umyślności (art. 9 § 1 k.k.), której niezbędnym elementem jest określony poziom świadomości wynika, że błąd co do znamion wyłącza możliwość przypisania zamiaru i nie ma potrzeby odwoływania się do instytucji określonej w art. 28 § 1 k.k., a zwłaszcza nie jest to uprawnione po zmianie tego przepisu dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.396; zob. J. Lachowski, w: *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzošek, Warszawa 2023, teza 8 do art. 28.).

Z tych względów, nie stwierdzając okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. Odnosząc się do wniosku pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej w zakresie kosztów postępowania należy stwierdzić, że kwestia zasądzenia uzasadnionych wydatków stron jako element

kosztów procesu może być przedmiotem rozstrzygnięcia jedynie w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 626 § 1 k.p.k.).

[PGW]

[ms]